

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ «ΤΗΜΕΝΟΣ»
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ

ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΤΟΜΟΣ Α'

Ελένη Γρίβα

Σε συνεργασία με:

Αναστασία Γιαννακοπούλου, Ευμορφία Κηπουροπούλου, Ελένη Κοροσίδου

Ψηφιακή έκδοση

**ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ
ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**

Τόμος Α΄

Ημερομηνία: 2022

Εκδότης: ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ / ΠΕΚ «ΤΗΜΕΝΟΣ»

ISBN:

Ελένη Γρίβα

Σε συνεργασία με:

Αναστασία Γιαννακοπούλου, Ευμορφία Κηπουροπούλου, Ελένη Κοροσίδου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ.....22

Η ονομασιοκεντρική προσέγγιση στη διδασκαλία του λεξιλογίου της νέας ελληνικής23

Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη

Ορθογραφική απόδοση θεματικών μορφημάτων από παιδιά του Δημοτικού Σχολείου.....41

Μαρία Ζυγούρη

Αθανάσιος Αϊδίνης

Σχεδιάζοντας διδακτικό υλικό και δραστηριότητες για τη διδασκαλία του μη κυριολεκτικού λεξιλογίου μιας Γ2/ΞΓ υπό το πρίσμα της Εφαρμοσμένης Γνωσιακής Γλωσσολογίας.....58

Ιωάννης Γαλαντόμος

Γλωσσολογία και Διδακτική: Περιγραφή «υποψήφιων» προθέσεων τύπου της Νέας Ελληνικής72

Αναστασία Γιαννακοπούλου

Το ποιό ενέργειας της Νέας Ελληνικής και η διδασκαλία του.....88

Αγγελική Σακελλαρίου

«Δύο γλώσσες, ένας ορισμός»: μια διδακτική παρέμβαση για τη βελτίωση των τυπικών ορισμών των ουσιαστικών σε δίγλωσσους μαθητές Γυμνασίου 101

Ιφιγένεια Δόση

Στρατηγικές Κατανόησης Γραπτού Λόγου στη Γ2/ΞΓ: Ανασκόπηση ερευνών για την αναγνωστική στρατηγική συμπεριφορά στη Γ2/ΞΓ υπό την επιρροή των μεταβλητών της ηλικίας και του γλωσσικού επιπέδου 113

Μαρία Γαλαντόμου

Η γραπτή παραγωγή στην Ελληνική ως Γ2: Ένα θεωρητικό μοντέλο ανάλυσης και αξιολόγησης126

Παναγιώτης Παναγόπουλος

ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΙ-ΠΟΛΥΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΙ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ137

Μετά τον κριτικό γραμματισμό. Για ένα σύγχρονο, συνθετικό Πρόγραμμα Σπουδών για τη Νεοελληνική γλώσσα στο Λύκειο 138

Διονύσης Γούτσος

Πολυτροπικότητα και οπτικός γραμματισμός στη διδασκαλία της γλώσσας: Προγράμματα σπουδών και μεθοδολογικές προεκτάσεις..... 155

Μαριάνθη Οικονομάκου

Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο, Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου 2011, Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου 2014: Συγκριτική μελέτη της γλωσσικής διδασκαλίας στα ισχύοντα προγράμματα σπουδών για το νηπιαγωγείο και τεκμήρια πολυτροπικότητας 169

Αναστασία Δημητριάδου

Σοφία Παπαδοπούλου

Αντέγραφέ το και έδωσέ το: από τη γραμματική διδασκαλία στη γραμματική ανακάλυψη	179
<i>Άννα Ιορδανίδου</i>	
Πρακτικές απόψεις και προσωπική θεωρία εκπαιδευτικών για τη διδασκαλία της αναγνωστικής κατανόησης και της παραγωγής κειμένων	196
<i>Μαρία Πετμεζά</i>	
<i>Ιωάννης Σπαντιδάκης</i>	
Κριτικός Γραμματισμός και Διαπολιτισμική Ενσυναίσθηση: μια διδακτική πρόταση αξιοποίησης της αφήγησης στο πλαίσιο των Πολυγραμματισμών	211
<i>Ειρήνη Κουτρομπά</i>	
Οπτικές των εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση των πολυγραμματισμών στην πρωτοβάθμια / δευτεροβάθμια εκπαίδευση	229
<i>Χριστίνα Μουτσιούνα</i>	
<i>Αργυρώ Παπαθεμιστοκλέους</i>	
Πρακτικές εξωσχολικού γραμματισμού στην ξένη γλώσσα	243
<i>Ευαγγελία Ζιώγα</i>	
<i>Λασκαράκη Μαρία</i>	
Ποικιλότητα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα: διαφοροποιώντας τη διδασκαλία στο γλωσσικό μάθημα...	258
<i>Στεργιανή Ζήση</i>	
Προς γλωσσική σύγκλιση ή απόκλιση; Διαπιστώσεις – Προβληματισμοί – Προτάσεις	270
<i>Κώστας Ντίνας</i>	
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	
.....291	
Ένα σενάριο διδασκαλίας του παραμυθιού για παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας	292
<i>Ελένη Γκόρα</i>	
<i>Αλέξανδρος Ακριτόπουλος</i>	
Η διδασκαλία της λογοτεχνίας ως μέσο δημιουργικής έκφρασης στο γυμνάσιο μέσα από την παιδαγωγική των πολυγραμματισμών και του κριτικού γραμματισμού	306
<i>Κωνσταντίνα Καλαούζη</i>	
Δημιουργική Γραφή: μια λανθάνουσα προϋπόθεση κριτικής και αισθητικής αποτίμησης της Λογοτεχνίας στο Λύκειο	323
<i>Αγνή Παπακώστα</i>	
Η «διαστρέβλωση» της αλήθειας στην πρόσληψη και ανάπλαση ιστοριών	338
<i>Κωνσταντίνος Δημουλάς</i>	
<i>Ευριπίδης Δημουλάς</i>	
<i>Έλλη Βέλλιου</i>	
<i>Θεοδώρα Παπαδημητρίου</i>	
<i>Ανθή Βαχτσεβάνου</i>	
<i>Όλγα Κούρτογλου</i>	
<i>Σταματία Καππέ</i>	

Κριτικός γραμματισμός και διδασκαλία της λογοτεχνίας: Ένα διδακτικό σενάριο.....	348
<i>Αλέξανδρος Ακριτόπουλος</i>	
<i>Χριστίνα Μουτσιούνα</i>	
<i>Αργυρώ Παπαθεμιστοκλέους</i>	
Διδασκαλία της λογοτεχνίας - Καλλιέργεια της δημιουργικότητας.....	363
<i>Ελένη Χατζημαυρουδή</i>	
Η λογοτεχνία στη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης/Ξένης γλώσσας: Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση.....	377
<i>Ιωάννα Καϊάφα</i>	
<i>Natalya Voyenutko</i>	
Η ενσωμάτωση λογοτεχνικών κειμένων στη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως δεύτερης και ξένης γλώσσας.....	383
<i>Σοφία Χανιωτάκη</i>	
Διδακτικές προσεγγίσεις στη γλωσσική ανάπτυξη των νηπίων με τη συμβολή της παιδικής λογοτεχνίας.....	401
<i>Στεργιανή Ντίνου</i>	
<i>Αθανασία Καρακώστα</i>	
Λέσχες ανάγνωσης στο σχολείο: Ένα παράδειγμα - πρόταση δράσης για τη φιλιαναγνωσία στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης.....	412
<i>Ιωάννης Σισμανίδης</i>	
<i>Ιωάννης Μπουνόβας</i>	
ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΣΕ ΨΗΦΙΑΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ.....	425
Η παιδαγωγική της διαγλωσσικότητας στη διαδικασία ψηφιακής αφήγησης: Προσεγγίζοντας δημιουργικά και κριτικά τον γραμματισμό.....	426
<i>Ελένη Κοροσίδου</i>	
Story Logic Net: ανάπτυξη δεξιοτήτων πολυγραμματισμού μέσα από τη διαδικτυακή συνεργατική γραφή και την ψηφιακή αφήγηση.....	440
<i>Θαρρενός Μπράτισης</i>	
<i>Γεωργία Κηπουροπούλου</i>	
Τα παιδιά ζωγραφίζουν στον «τόιχο»... του padlet! Μία διδακτική πρόταση αυθεντικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης της γλώσσας, με τη χρήση του συνεργατικού online εργαλείου padlet....	452
<i>Χριστίνα Καραγιάννη</i>	
<i>Μαρία Κικίδου</i>	
Στάσεις και απόψεις εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση ψηφιακών παιχνιδιών κατά τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας.....	459
<i>Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου</i>	
<i>Αλεξάνδρα Αναστασιάδου</i>	
Βιβλία πληροφοριών στο Νηπιαγωγείο.....	480
<i>Νεκτάριος Στελλάκης</i>	
<i>Κατερίνα Παπαδημητρίου</i>	

Η γλώσσα στο Νηπιαγωγείο σε συνθήκες τηλεκπαίδευσης: Μια διδακτική πρόταση	490
<i>Καραπά Βασιλική</i>	
<i>Καρατέγου Αικατερίνη</i>	
Κύκλος διαδικτυακών συναντήσεων με συγγραφείς και δημοσιογράφους στο Κολλέγιο Ανατόλια – Ένα αυθεντικό περιβάλλον μάθησης	506
<i>Ελένη Χατζημαυρουδή</i>	
<i>Εύη Τραμαντζά</i>	
Διαπολιτισμικές αλληλεπιδράσεις και εκμάθηση δεύτερης/ξένης γλώσσας: Σχεδιάζοντας ψηφιακά περιβάλλοντα μάθησης.....	521
<i>Χρυσάνθη Μάρκου</i>	
Η ολοκληρωμένη εκμάθηση περιεχομένου και γλώσσας (CLIL) ένα βήμα μπροστά: Διδασκαλία και αξιολόγηση της Ιστορίας στην ξένη γλώσσα	534
<i>Ιφιγένεια Κωφού</i>	
<i>Εμμανουήλ Τζώρτζης</i>	
Η η-τάξη (e-class) του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου ως ψηφιακός βοηθός στη διδασκαλία της γλώσσας σε ένα μικτό μοντέλο μάθησης	544
<i>Κωνσταντινιά Μυλωνά</i>	
<i>Μαριάνθη Καρατσιώρη</i>	
<i>Νέα κανονικότητα: διδάσκοντας τη Νέα Ελληνική ως ξένη κατά τη διάρκεια της πανδημίας</i>	<i>556</i>
<i>Vojkan Stojčić</i>	
<i>Anka Rađenović</i>	
Σύγχρονες επικοινωνιακές τεχνικές του εκπαιδευτικού ηγέτη στην εξ αποστάσεως διδασκαλία της ελληνικής, απόρροια της αριστοτελικής ρητορικής.....	573
<i>Γεώργιος Τζήμας</i>	
Ρουμπρικές αξιολόγησης και άμεση ανατροφοδότηση.....	585
<i>Κωνσταντίνος Τρικάλης</i>	
Επαναπροσδιορίζοντας την αξιολόγηση στην τάξη του γλωσσικού μαθήματος: Το ημερολόγιο και οι κλίμακες διαβαθμισμένων κριτηρίων ως πρακτικές εναλλακτικής αξιολόγησης.....	599
<i>Ελένη Γρίβα</i>	
<i>Ιφιγένεια Κωφού</i>	
Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	618
Η Εξ Αποστάσεως Επιμόρφωση σε Δίγλωσσα Εκπαιδευτικά Περιβάλλοντα: Παραγωγή Σύγχρονου Γλωσσικού Υλικού Από Εκπαιδευτικούς της Ελληνικής Γλώσσας	619
<i>Σπυρίδων Μπούρας</i>	
Ανάπτυξη μιας κλίμακας αξιολόγησης των πεποιθήσεων των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη συμμετοχή τους σε Ηλεκτρονικές Κοινότητες Μάθησης	634
<i>Αθηνά Γελαδάρη</i>	
Απόψεις διευθυντών και εκπαιδευτικών για τα δημοτικά σχολεία ως επαγγελματικές κοινότητες μάθησης: Μία ποιοτική έρευνα	653
<i>Αικατερίνη Μπαλάση</i>	

Η σπουδαιότητα των επιμορφώσεων στο εκπαιδευτικό έργο τη σύγχρονη εποχή - Διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών για την επιμόρφωση και τη γλωσσική διδασκαλία	669
<i>Μαργαρίτα Κατρακούλη</i>	
Τράπεζα σεναρίων Επαγγελματικής Κοινότητας Μάθησης για νεοεισερχόμενους εκπαιδευτικούς.....	683
<i>Κωνσταντίνος Τρικόλης</i>	
Η αυτοαξιολόγηση ως εναλλακτική μορφή αξιολόγησης του σχολείου: Τρεις προϋποθέσεις για την επίτευξή της στο πλαίσιο της Σχολικής Βελτίωσης	695
<i>Ιωάννης Θεοδώρου</i>	
Το επιμορφωτικό πρόγραμμα «Αγγλικά στο Νηπιαγωγείο: Προς μια Πολυγλωσσική Εκπαίδευση»: Σχεδιασμός και υλοποίηση.....	711
<i>Αναστασία Γκαϊνταρτζή</i>	
<i>Αχιλλέας Κωστούλας</i>	
<i>Μάγδα Βίτσου</i>	
Ο ρόλος των συναισθημάτων στην εκμάθηση ξένων γλωσσών	719
<i>Αγγελική Ψάλτου-Joycey</i>	

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην ψηφιακή αυτή έκδοση συμπεριλαμβάνονται 90 επιλεγμένες εργασίες, μετά από υποβολή σε κρίση, που παρουσιάστηκαν στο Συνέδριο με Διεθνή Συμμετοχή «Γλωσσική Διδασκαλία και Μάθηση στο Σύγχρονο Εκπαιδευτικό και Κοινωνικό Περιβάλλον», το οποίο οργανώθηκε από το Ινστιτούτο Ελληνικής Γλώσσας του Ερευνητικού Κέντρου ΤΗΜΕΝΟΣ του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και πραγματοποιήθηκε στις 2-4 Ιουλίου 2021.

Η παρούσα έκδοση αποτελείται από **δύο τόμους** που περιλαμβάνουν εργασίες διακεκριμένων ακαδημαϊκών-προσκεκλημένων ομιλητών (Γιώργος Αναγνώστου, Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Διονύσης Γούτσος, Άννα Ιορδανίδου, Σταυρούλα Νικολούδη, Κώστας Ντίνας, Ελένη Σελλά, Βασιλεία Τριάρχη, Αγγελική Ψάλτου), πανεπιστημιακών από την Ελλάδα και το εξωτερικό, ερευνητών πανεπιστημίων της Ελλάδας και του εξωτερικού, διδακτόρων και υποψηφίων διδακτόρων, από το ευρύ φάσμα ειδικοτήτων των Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, αλλά και εκπρόσωπων ελληνικών ινστιτούτων και φορέων στο εξωτερικό, στελεχών της εκπαίδευσης και εκπαιδευτικών.

Αξίζουν θερμά συγχαρητήρια σε όλους τους συντελεστές της συλλογικής αυτής προσπάθειας. Ευχαριστούμε θερμά τους/τις εκλεκτούς/ές συναδέλφους που ανταποκρίθηκαν στο συνέδριό μας με τις ενδιαφέρουσες εργασίες τους, αλλά και που εμπιστεύθηκαν τα τελικά τους κείμενα για τη δημιουργία των δύο αυτών τόμων. Τέλος, ευχαριστούμε τα μέλη της επιστημονικής επιτροπής που με προθυμία και υπευθυνότητα έκριναν τα άρθρα που υποβλήθηκαν για δημοσίευση.

Η προβληματική της παρούσας έκδοσης εστιάζει στο γεγονός ότι η εκπαίδευση ευρύτερα και ειδικότερα η γλωσσική εκπαίδευση αποτελεί μια συνεχώς μεταβαλλόμενη και εξελισσόμενη πραγματικότητα που απαιτεί τη διαρκή και συστηματική διερεύνηση, την αξιοποίηση σύγχρονων ευρημάτων και την υιοθέτηση εκπαιδευτικών πρακτικών και διδακτικών μεθόδων οι οποίες ανταποκρίνονται στις σύγχρονες κοινωνικοπολιτισμικές συνθήκες.

Στους δύο τόμους, διακρίνουμε πεδία σύζευξης της έρευνας και των εκπαιδευτικών εφαρμογών, καθώς συνδυάζεται η αποτύπωση διεισδυτικής εξέτασης θεωρητικών ζητημάτων και η παρουσίαση πρακτικών εφαρμογών. Συγκεκριμένα, παρουσιάζονται εφαρμογές της γλωσσικής έρευνας στο σύγχρονο εκπαιδευτικό περιβάλλον, προτείνονται

διαθεματικές, διεπιστημονικές προσεγγίσεις για τη γλωσσική διδασκαλία, τίγονται ζητήματα διδασκαλίας της ελληνικής ως πρώτης, δεύτερης ή ξένης γλώσσας στον ελλαδικό χώρο και στο εξωτερικό. Συζητούνται θέματα που αφορούν σε εθνοπολιτισμικές ταυτότητες, στη μετανάστευση και στην ελληνική διασπορά και αναπτύσσονται ζητήματα που σχετίζονται με τη γλωσσική εκπαίδευση ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Ο **Τόμος Α** επιχειρεί να συνεισφέρει σε έναν διεπιστημονικό διάλογο από τη γλωσσική θεωρία στη διδακτική πράξη και να συμβάλει στην παράθεση ιδεών για νέες επιστημονικές έρευνες και στον εμπλουτισμό των υπάρχουσών μέσα από τις ενδιαφέρουσες εργασίες, οι οποίες εντάσσονται σε πέντε θεματικές περιοχές: α) Ζητήματα Μελέτης και Διδασκαλίας της Γλώσσας, β) Γραμματισμοί-Πολυγραμματισμοί στο Σύγχρονο Εκπαιδευτικό Περιβάλλον, γ) Αξιοποίηση της Λογοτεχνίας στη Διδασκαλία του Γλωσσικού Μαθήματος, δ) Γλωσσική Διδασκαλία και Αξιοποίηση σε Ψηφιακά Περιβάλλοντα, ε) Ο Εκπαιδευτικός στο Σύγχρονο Μαθησιακό Περιβάλλον.

Κατά τις δυο τελευταίες δεκαετίες, οι ραγδαίες εξελίξεις σε κοινωνικό και τεχνολογικό επίπεδο, τόσο στον ελλαδικό χώρο όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, ανέδειξαν την ανάγκη καινοτομιών στο εκπαιδευτικό σύστημα. Σε αυτό το πλαίσιο, οι συντελεστές αυτού του τόμου διαχειρίζονται ζητήματα τα οποία απασχολούν την επιστημονική έρευνα στους τομείς της γλώσσας και συζητούν αναφορικά με την υιοθέτηση καινοτόμων πρακτικών για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας. Εστιάζοντας το ενδιαφέρον στη σύγχρονη γλωσσική πραγματικότητα, υπογραμμίζεται η αναγκαιότητα για την εφαρμογή των νέων προγραμμάτων σπουδών, την υιοθέτηση σύγχρονων εκπαιδευτικών μεθόδων και πρακτικών και τον σχεδιασμό κατάλληλων επιμορφωτικών προγραμμάτων με στόχο την αποτελεσματικότερη γλωσσική διδασκαλία. Συγκεκριμένα, στις **50** εργασίες του παρόντος τόμου:

- Αναλύονται θέματα που αφορούν σύγχρονες προσεγγίσεις διδασκαλίας των τομέων του γνωστικού αντικείμενου της γλώσσας (γραμματικής, λεξιλογίου, παραγωγής και πρόσληψης κειμενικών ειδών), καθώς και θέματα σχετικά με τη σύνταξη, σημασιολογία, μορφολογία.
- Τονίζεται η ανάγκη για καλλιέργεια πρακτικών λειτουργικού, κριτικού και ψηφιακού γραμματισμού των μαθητών.

- Αναδεικνύονται τα ψηφιακά περιβάλλοντα που μπορούν να αξιοποιηθούν για τη γλωσσική διδασκαλία και μάθηση και προτείνεται η υιοθέτηση εναλλακτικών μεθόδων και πρακτικών αξιολόγησης.
- Παρουσιάζονται διαθεματικές προτάσεις στη γλωσσική διδασκαλία και αναδεικνύεται η προαγωγή του κριτικού γραμματισμού και των πολυγραμματισμών μέσω της λογοτεχνίας. Οι πολυγραμματισμοί προτείνονται για την ενίσχυση της δυναμικής της γλώσσας, ως ένα σημειωτικό σύστημα που δεν έχει στατικό χαρακτήρα, αλλά βρίσκεται σε συνεχή αλληλεπίδραση με την πολυμορφία του κοινωνικού και εκπαιδευτικού πλαισίου.

Οι εργασίες του παρόντος τόμου διακρίνονται από μια ενδιαφέρουσα πολυθεματικότητα, χωρίς να αποδυναμώνεται η συνοχή του τόμου. Συγκεκριμένα, εντάσσονται στις παρακάτω **πέντε θεματικές περιοχές**:

Ζητήματα Μελέτης και Διδασκαλίας της Γλώσσας

Στην πρώτη θεματική περιοχή του Τόμου Α «Ζητήματα Μελέτης και Διδασκαλίας της Γλώσσας» συμπεριλαμβάνονται εργασίες, οι οποίες καλύπτουν ερευνητικές και διδακτικές προσεγγίσεις τομέων του γνωστικού αντικείμενου της γλώσσας (λεξιλογίου, γραμματικής, παραγωγής κειμένων) και διαχειρίζονται θέματα σχετικά με τη σύνταξη, τη σημασιολογία, τη μορφολογία. Συγκεκριμένα, αφορούν την προσέγγιση στη διδασκαλία του λεξιλογίου σε σημασιολογικό επίπεδο αλλά και του μη κυριολεκτικού λεξιλογίου στη Γ2/ΕΓ, γίνεται συστηματική αναφορά στο ποιό ενέργειας (ΠΕ) ή ρηματική όψη, προσδιορίζονται και οργανώνονται σύνθετες προθέσεις, εξετάζεται η ικανότητα ορισμού ουσιαστικών από τους μαθητές, διερευνάται η μορφολογική στρατηγική κατά την ορθογραφική απόδοση θεματικών μορφημάτων λέξεων και ψευδολέξεων που ανήκουν στην ίδια οικογένεια και προτείνεται ένα μοντέλο ανάλυσης της παραγωγής γραπτού λόγου.

Η Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη στη μελέτη της με τίτλο: «Η ονομασιοκεντρική προσέγγιση στη διδασκαλία του λεξιλογίου της νέας ελληνικής», προτείνει την ονομασιοκεντρική προσέγγιση για την περιγραφή και διδασκαλία μεγάλου μέρους του λεξιλογίου της ΝΕ, ιδίως σε περιπτώσεις όπου για την κατονομασία μιας έννοιας η Γ2 διαθέτει περισσότερες από μία λέξεις και επισημαίνει πως με τη σύγκριση οι μαθητές

μπορούν να κατανοήσουν καλύτερα τις σημασιολογικές διαφορές που έχουν οι λέξεις μεταξύ τους.

Στην εργασία με τίτλο «Ορθογραφική απόδοση θεματικών μορφημάτων από παιδιά του Δημοτικού Σχολείου», οι συγγραφείς *Μαρία Ζυγούρη* και *Αθανάσιος Αϊδίνης* εξετάζουν αν οι μαθητές/τριες των τελευταίων τάξεων του δημοτικού σχολείου χρησιμοποιούν τη μορφολογική στρατηγική κατά την ορθογραφική απόδοση θεματικών μορφημάτων λέξεων και ψευδολέξεων που ανήκουν στην ίδια οικογένεια. Επιπλέον, μελετούν τη σχέση ανάμεσα στην ορθογραφική απόδοση του θεματικού μορφήματος και τη συχνότητα εμφάνισής του.

Ο *Ιωάννης Γαλαντόμος*, στην εργασία του με τίτλο « Σχεδιάζοντας διδακτικό υλικό και δραστηριότητες για τη διδασκαλία του μη κυριολεκτικού λεξιλογίου μιας Γ2/ΞΓ υπό το πρίσμα της Εφαρμοσμένης Γνωσιακής Γλωσσολογίας», καταγράφει τις παραμέτρους που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τον σχεδιασμό διδακτικού υλικού και δραστηριοτήτων για το μη κυριολεκτικό λεξιλόγιο μιας Γ2/ΞΓ υιοθετώντας το θεωρητικό πλαίσιο της Ε.Γ.Γ.

Στην εργασία «Γλωσσολογία και Διδακτική: Περιγραφή «υποψήφια» προθέσεων τόπου της Νέας Ελληνικής», η *Αναστασία Γιαννακοπούλου* επιχειρεί να προσδιορίσει και να οργανώσει τις σύνθετες προθέσεις. Προτείνει ορισμένα κριτήρια βάσει των οποίων αναγνωρίζει «υποψήφια» σύνθετες προθέσεις που εισάγουν ένα εμπρόθετο συμπλήρωμα τόπου. Καταλήγει σε προτάσεις ως προς τον εμπλουτισμό των τοπικών προθέσεων με εκφράσεις που προσδιορίζουν τον τόπο στα σύγχρονα σχολικά διδακτικά εγχειρίδια της Νέας Ελληνικής.

Η *Αγγελική Σακελλαρίου* στη μελέτη «Το ποιά ενέργειας της Νέας Ελληνικής και η διδασκαλία του» αναφέρεται στο ποιά ενέργειας (ΠΕ) ή ρηματική όψη που συνιστά τη σημαντικότερη ρηματική κατηγορία της ελληνικής γλώσσας. Η συγγραφέας κάνει διάκριση ανάμεσα σε συνοπτικό, σε μη συνοπτικό και σε συντελεσμένο ΠΕ και τονίζει πως στην ελληνική γλώσσα είναι τα δύο πρώτα, που επηρεάζουν το ίδιο το θέμα του ρήματος.

Στη μελέτη της «Δύο γλώσσες, ένας ορισμός: μια διδακτική παρέμβαση για τη βελτίωση των τυπικών ορισμών των ουσιαστικών σε δίγλωσσους μαθητές Γυμνασίου» η *Ιφιγένεια Δόση* εξετάζει την επίδραση μιας γλωσσοδιδακτικής παρέμβασης σε ελληνοαλβανόφωνους μαθητές/τριες, αναφορικά με την ικανότητα ορισμού ουσιαστικών. Η

ερευνήτρια καταδεικνύει τη σπουδαιότητα της στοχευμένης παρεμβάσης σε δίγλωσσους ομιλητές Γυμνασίου.

Στη μελέτη «Στρατηγικές Κατανόησης Γραπτού Λόγου στη Γ2/ΞΓ: Ανασκόπηση ερευνών για την αναγνωστική στρατηγική συμπεριφορά στη Γ2/ΞΓ υπό την επιρροή των μεταβλητών της ηλικίας και του γλωσσικού επιπέδου», η *Μαρία Γαλαντόμου* επιχειρεί μια πρώτη καταγραφή των διαφοροποιήσεων στη χρήση των στρατηγικών κατανόησης του γραπτού λόγου στη Γ2 / ΞΓ σε σχέση με τις μεταβλητές της ηλικίας και του γλωσσικού επιπέδου, μέσα από συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση ερευνών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Στην εργασία με θέμα «Η γραπτή παραγωγή στην Ελληνική ως Γ2: Ένα θεωρητικό μοντέλο ανάλυσης και αξιολόγησης», ο *Παναγιώτης Παναγόπουλος* παρουσιάζει ένα μοντέλο ανάλυσης της παραγωγής γραπτού λόγου και αξιολόγησης της επίδοσης στην Ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα. Μέσα από την μελέτη αναδεικνύεται η συμβολή του συγκεκριμένου μοντέλου στην υιοθέτηση ενός πιο μεθοδικού τρόπου ανάλυσης και αξιολόγησης της παραγωγής γραπτού λόγου.

Γραμματισμοί-Πολυγραμματισμοί στο Σύγχρονο Εκπαιδευτικό Περιβάλλον

Στη δεύτερη θεματική περιοχή «Γραμματισμοί-Πολυγραμματισμοί στο Σύγχρονο Εκπαιδευτικό Περιβάλλον» εντάσσονται εργασίες, οι οποίες αναπτύσσουν το θεωρητικό υπόβαθρο του νέου Προγράμματος Σπουδών για τη Νεοελληνική γλώσσα. Αναδεικνύονται τρόποι αξιοποίησης της πολυτροπικότητας και του οπτικού γραμματισμού στη σχολική τάξη μέσα από την ανάλυση των Π.Σ. και επισημαίνεται η εισαγωγή της κειμενοκεντρικής προσέγγισης στα γλωσσικά εγχειρίδια του δημοτικού του 2006. Τέλος, παρουσιάζονται διδακτικές προτάσεις στο πλαίσιο της αξιοποίησης των Πολυγραμματισμών, και αποτυπώνονται οι προτάσεις των εκπαιδευτικών για τους Πολυγραμματισμούς.

Ο *Διονύσης Γούτσος* στη μελέτη του με τίτλο «Μετά τον κριτικό γραμματισμό. Για ένα σύγχρονο, συνθετικό Πρόγραμμα Σπουδών για τη Νεοελληνική γλώσσα στο Λύκειο», αφού επιχειρεί μια ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη των αναλυτικών προγραμμάτων για τη γλώσσα, αναπτύσσει το θεωρητικό υπόβαθρο του νέου Προγράμματος Σπουδών για

τη Νεοελληνική γλώσσα στο Λύκειο, παρουσιάζει το περιεχόμενό του και θίγει τις προϋποθέσεις για την επιτυχή εφαρμογή του.

Η *Μαριάνθη Οικονομάκου*, στη μελέτη με τίτλο «Πολυτροπικότητα και οπτικός γραμματισμός στη διδασκαλία της γλώσσας: Προγράμματα σπουδών και μεθοδολογικές προεκτάσεις», εξετάζει τον τρόπο αξιοποίησης της πολυτροπικότητας και του οπτικού γραμματισμού στη σχολική τάξη μέσα από την κριτική ανάλυση των Προγραμμάτων Σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στην υποχρεωτική εκπαίδευση.

Στην εργασία «Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο, Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου 2011, Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου 2014: Συγκριτική μελέτη της γλωσσικής διδασκαλίας στα ισχύοντα προγράμματα σπουδών για το νηπιαγωγείο και τεκμήρια πολυτροπικότητας», οι συγγραφείς *Αναστασία Δημητριάδου* και *Σοφία Παπαδοπούλου* μελετούν και να συγκρίνουν τρία ισχύοντα Π.Σ. για το Νηπιαγωγείο, το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Π.Σ για το Νηπιαγωγείο του 2003, το Π.Σ Νηπιαγωγείου του 2011 και το Π.Σ Νηπιαγωγείου του 2014, με βάση την πολυτροπικότητα στη γλωσσική διδασκαλία.

Η *Άννα Ιορδανίδου* στην εργασία της με τίτλο «Αντέγραφέ το και έδωσέ το: από τη γραμματική διδασκαλία στη γραμματική ανακάλυψη» υποστηρίζει πως με τα γλωσσικά εγχειρίδια του δημοτικού του 2006 δεν πραγματοποιήθηκε μόνον η εισαγωγή της κειμενοκεντρικής προσέγγισης, αλλά και γενικότερα η αλλαγή παιδαγωγικής στάσης και επισημαίνει πως η Γραμματική της Ε΄ και Στ΄ τάξης είχε ως στόχο να επιτύχει ισορροπία ανάμεσα στην παραδοσιακή σχολική ορολογία και στη σύγχρονη γλωσσολογική.

Η *Μαρία Πετμεζά* και ο *Ιωάννης Σπαντιδάκης* στην εργασία τους με τον τίτλο «Πρακτικές απόψεις και προσωπική θεωρία εκπαιδευτικών για τη διδασκαλία της αναγνωστικής κατανόησης και της παραγωγής κειμένων» διερευνούν αν οι εκπαιδευτικοί στο δημοτικό σχολείο έχουν αναπτύξει κάποια προσέγγιση στην οποία στηρίζουν τη συστηματική διδασκαλία της αναγνωστικής κατανόησης και της παραγωγής γραπτών κειμένων.

Στην εργασία με τον τίτλο «Κριτικός Γραμματισμός και Διαπολιτισμική Ενσυναίσθηση: μια διδακτική πρόταση αξιοποίησης της αφήγησης στο πλαίσιο των Πολυγραμματισμών», η *Ειρήνη Κουτρομπά* παρουσιάζει μια διδακτική πρόταση στο πλαίσιο των Πολυγραμματισμών, η οποία βασίζεται σε ένα αυθεντικό αφηγηματικό απόσπασμα μετανάστριας, ενσωματωμένο στο διδακτικό εγχειρίδιο της Νεοελληνικής Γλώσσας- Γ΄ Γενικού Λυκείου.

Στην εργασία της *Χριστίνας Μουτσιούνα* και της *Αργυρώς Παπαθεμιστοκλέους* με τον τίτλο «Οπτικές των εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση των πολυγραμματισμών στην πρωτοβάθμια / δευτεροβάθμια εκπαίδευση» επιχειρείται η διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών της Α/θμιας και της Β/θμιας Εκπαίδευσης σχετικά με την αξιοποίηση των πολυγραμματισμών στη διδασκαλία της γλώσσας.

Οι *Ευαγγελία Ζιώγα* και *Μαρία Λασκαράκη* στην εργασία τους «Πρακτικές εξωσχολικού γραμματισμού στην ξένη γλώσσα» μελετούν τις πρακτικές του εξωσχολικού γραμματισμού μαθητών/τριών των τελευταίων τάξεων του δημοτικού σχολείου κατά την εκμάθηση της Αγγλικής και Γερμανικής ως ξένης γλώσσας, αξιοποιώντας ποιοτική μεθοδολογία.

Η *Στεργιανή Ζήση* στη μελέτη με τίτλο «Ποικιλόμορφα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα: διαφοροποιώντας τη διδασκαλία στο γλωσσικό μάθημα» παρουσιάζει τα αποτελέσματα μιας ερευνητικής αποτύπωσης των απόψεων φιλολόγων για ζητήματα εφαρμογής της διαφοροποιημένης διδασκαλίας στο γλωσσικό μάθημα. Αναδεικνύονται οι πρακτικές και στρατηγικές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, καθώς και καταγράφονται οι προτάσεις των φιλολόγων για την για τη διευκόλυνση του διδακτικού έργου κατά την εφαρμογή της.

Ο *Κώστας Ντίνας* στην εργασία με τίτλο «Προς γλωσσική σύγκλιση ή απόκλιση; Διαπιστώσεις - Προβληματισμοί – Προτάσεις» επιχειρεί μια αποτίμηση της σημερινής γλωσσικής κατάστασης στις τοπικές αλλά και τις παγκόσμιες διαστάσεις της, διατυπώνει κάποιους προβληματισμούς για τις επιπτώσεις και τις προκλήσεις που προκύπτουν και προτείνει επιλογές για την κοινωνία και την εκπαίδευση.

Αξιοποίηση της Λογοτεχνίας στη Διδασκαλία του Γλωσσικού Μαθήματος

Στην τρίτη θεματική περιοχή «Αξιοποίηση της Λογοτεχνίας στη Διδασκαλία του Γλωσσικού Μαθήματος» συμπεριλαμβάνονται εργασίες, οι οποίες αξιοποιούν έντυπα και ψηφιακά λογοτεχνικά κείμενα στο γλωσσικό μάθημα, προτείνουν ένα δημιουργικό πλαίσιο διδακτικής αξιοποίησης λογοτεχνικών κειμένων ως μέσου συνδυαστικής διδασκαλίας της Νέας Ελληνικής και της λογοτεχνίας, αναπτύσσουν δραστηριότητες δημιουργικής γραφής, συστήνουν πολυτροπικά λογοτεχνικά κείμενα για να καλλιεργηθούν δεξιότητες κριτικού

γραμματισμού και προτείνουν διεπιστημονικές προσεγγίσεις για την προώθηση της δημιουργικής γραφής στην προσχολική και πρωτοσχολική ηλικία.

Οι *Ελένη Γκόρα* και *Αλέξανδρος Ακριτόπουλος* στην εργασία τους με τίτλο: «Ένα σενάριο διδασκαλίας του παραμυθιού για παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας» εξετάζουν τη συνεργασία γονέων, κηδεμόνων, εκπαιδευτικών και παιδιών για τη συγγραφή και εικονογράφηση παραμυθιών. Μέσα από την εφαρμογή ενός σεναρίου μελετούν τα αποτελέσματα της υιοθέτησης μιας διεπιστημονικής προσέγγισης για την προώθηση της δημιουργικής γραφής στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία.

Στην εργασία της «Η διδασκαλία της λογοτεχνίας ως μέσο δημιουργικής έκφρασης στο γυμνάσιο μέσα από την παιδαγωγική των πολυγραμματισμών και του κριτικού γραμματισμού» η *Κωνσταντίνα Καλαούζη* περιγράφει μια διδακτική πρόταση που βασίζεται στην παιδαγωγική των πολυγραμματισμών. Οι μαθητές Λυκείου συμμετέχουν σε δραστηριότητες δημιουργικής γραφής, δημιουργούν πολυτροπικά κείμενα και καλλιεργούν δεξιότητες κριτικού γραμματισμού.

Η εργασία της *Αγνής Παπακώστα* «Δημιουργική Γραφή: μια λανθάνουσα προϋπόθεση κριτικής και αισθητικής αποτίμησης της Λογοτεχνίας στο Λύκειο» διερευνά τα βασικά σημεία των Προγραμμάτων Σπουδών, τον ρόλο και τη λειτουργία της Δημιουργικής Γραφής ως μιας διαδικασίας που ενισχύει τον ερμηνευτικό διάλογο στην προσέγγιση των λογοτεχνικών κειμένων, με απώτερο στόχο να εστιάσει σε συγκεκριμένες προτάσεις για την ουσιαστική αξιοποίηση συγκεκριμένων δράσεων Δημιουργικής Γραφής στο Γυμνάσιο.

Ο *Κωνσταντίνος Δημουλάς* και οι *συνεργάτες* του στην εργασία τους με τίτλο «Η ‘διαστρέβλωση’ της αλήθειας στην πρόσληψη και ανάπλαση ιστοριών», υποστηρίζουν πως η ερμηνεία των αντιληπτικών εισιόντων στηρίζεται στην ενεργοποίηση όλων των σχετικών πληροφοριών που αποτελούν μέρη του γνωστικού σχήματος, στο οποίο ανακαλύπτεται ότι ταιριάζει η προσλαμβανόμενη ιστορία.

Στην εργασία με τίτλο «Κριτικός γραμματισμός και διδασκαλία της λογοτεχνίας: Ένα διδακτικό σενάριο», οι συγγραφείς *Αλέξανδρος Ακριτόπουλος*, *Χριστίνα Μουτσιούνα* και *Αργυρώ Παπαθεμιστοκλέους* παρουσιάζουν ένα διδακτικό σενάριο της ενότητας «Η πόλη μου, η Θεσσαλονίκη» για μαθητές της Γ΄ Γυμνασίου, όπου επιλέγονται έντυπα και ψηφιακά λογοτεχνικά κείμενα τα οποία αναφέρονται στην πόλη της Θεσσαλονίκης.

Η *Ελένη Χατζημαυρουδή* στην εργασία της «Διδασκαλία της Λογοτεχνίας-Καλλιέργεια της Δημιουργικότητας» επιχειρεί να παρουσιάσει μια διδακτική πρόταση, μέσα από την εισαγωγή δραστηριοτήτων αυθεντικής μάθησης με απώτερο στόχο την εμπάθυνση της κριτικής και της δημιουργικής σκέψης των παιδιών.

Η *Ιωάννα Καϊάφα* και η *Natalya Voyenutko* παρουσιάζουν μια σειρά προτάσεων για την αξιοποίηση κειμένων παιδικής λογοτεχνίας στη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας και προτείνουν ένα δημιουργικό πλαίσιο διδακτικής αξιοποίησης λογοτεχνικών κειμένων για μαθητές που φοιτούν στο Δημοτικό Σχολείο.

Στην εργασία «Η ενσωμάτωση λογοτεχνικών κειμένων στη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως δεύτερης και ξένης γλώσσας», η *Σοφία Χανιωτάκη* επικεντρώνεται στον ρόλο της λογοτεχνίας ως μέσο συνδυαστικής διδασκαλίας γλώσσας και περιεχομένου, στη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας, ενώ παράλληλα προτείνει δραστηριότητες με βάση τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των μαθητών στο συγκεκριμένο διδακτικό πλαίσιο.

Στην εργασία «Διδακτικές προσεγγίσεις στη γλωσσική ανάπτυξη των νηπίων με τη συμβολή της παιδικής λογοτεχνίας», οι συγγραφείς *Στεργιανή Ντίνου* και *Αθανασία Καρακώστα* παρουσιάζουν ένα πρόγραμμα διδακτικών προσεγγίσεων για τη γλωσσική ανάπτυξη των νηπίων με τη συμβολή της παιδικής λογοτεχνίας που εφάρμοσαν σε παιδιά ηλικίας 4-6 ετών και πραγματοποιήθηκε σε δύο νηπιαγωγεία.

Στην εργασία με θέμα «Λέσχες ανάγνωσης στο σχολείο: Ένα παράδειγμα-πρόταση δράσης για τη φιλιαναγνωσία στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης», οι *Ιωάννης Σισμανίδης* και *Ιωάννης Μπουνόβας* συζητούν μια πρόταση λειτουργίας λέσχης ανάγνωσης σε ένα σχολείο της περιφέρειας. Αναδεικνύουν τα οφέλη της λειτουργίας της για τη φιλιαναγνωσία, καθώς και τη συμβολή της στη δημιουργία ενός σχολείου «ανοικτού» στην τοπική κοινότητα.

Γλωσσική Διδασκαλία και Αξιοποίηση σε Ψηφιακά Περιβάλλοντα

Στην τέταρτη θεματική περιοχή «Γλωσσική Διδασκαλία και Αξιοποίηση σε Ψηφιακά περιβάλλοντα» εντάσσονται εργασίες, οι οποίες παρουσιάζουν την ψηφιακή αφήγηση και τη συγγραφή ψηφιακών ιστοριών για την καλλιέργεια δεξιοτήτων πολυγραμματισμού, προτείνουν την αξιοποίηση δραστηριοτήτων αυθεντικής μάθησης με τη χρήση του padlet, παρουσιάζουν δραστηριότητες

που εφαρμόστηκαν σε συνθήκες σύγχρονης εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης, τονίζουν τις δυνατότητες των ηλεκτρονικών τάξεων και τη σημασία της εξ' αποστάσεως διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας. Τέλος, προτείνουν την αξιοποίηση ψηφιακού υλικού και ηλεκτρονικής πλατφόρμας για την εναλλακτική αξιολόγηση των γλωσσικών δεξιοτήτων.

Η *Ελένη Κοροσίδου* στη μελέτη της με τίτλο «Η παιδαγωγική της διαγλωσσικότητας στη διαδικασία ψηφιακής αφήγησης: Προσεγγίζοντας δημιουργικά και κριτικά τον γραμματισμό» διερευνά την παιδαγωγική της διαγλωσσικότητας μέσα από το πρίσμα της ψηφιακής αφήγησης. Αξιοποιεί έναν αριθμό σύγχρονων ερευνών και αναδεικνύει τη σημαντικότητα ενός αποτελεσματικού παιδαγωγικού πλαισίου, με έμφαση στη διαγλωσσικότητα, για την εφαρμογή της ψηφιακής αφήγησης.

Οι *Θαρρενός Μπράιτσης* και *Γεωργία Κηπουροπούλου* στην εργασία τους «Story Logic Net: ανάπτυξη δεξιοτήτων πολυγραμματισμού μέσα από τη διαδικτυακή συνεργατική γραφή και την ψηφιακή αφήγηση» περιγράφουν το εργαλείο Story Logic Net, το οποίο στοχεύει στην καλλιέργεια δεξιοτήτων πολυγραμματισμού κατά τη συγγραφή ψηφιακών ιστοριών από μαθητές/τριες του Δημοτικού.

Οι *Χριστίνα Καραγιάννη* και *Μαρία Κικίδου* στην εργασία τους «Τα παιδιά ζωγραφίζουν στον «τοίχο»... του padlet! Μία διδακτική πρόταση αυθεντικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης της γλώσσας, με τη χρήση του συνεργατικού online εργαλείου padlet» επιχειρούν να παρουσιάσουν μια διδακτική πρόταση, όπου αξιοποιούνται δραστηριότητες αυθεντικής μάθησης με τη χρήση του padlet σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για την εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης αλλά και της αγγλικής ως ξένης γλώσσας.

Η *Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου* και η *Αλεξάνδρα Αναστασιάδου* στην εργασία με τίτλο «Στάσεις και απόψεις εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση ψηφιακών παιχνιδιών κατά τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας» παρουσιάζουν την έρευνά τους σε Έλληνες εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των ψηφιακών παιχνιδιών ως μαθησιακών εργαλείων της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ.

Στην εργασία με τίτλο «Βιβλία πληροφοριών στο διαδίκτυο», οι *Νεκτάριος Στελλάκης* και *Κατερίνα Παπαδημητρίου* επιχειρούν να παρουσιάσουν έρευνες που καταδεικνύουν τη σημαντικότητα των βιβλίων πληροφοριών για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας.

Υπογραμμίζουν, επίσης, την ανάγκη διεξαγωγής παρόμοιων ερευνών που θα σκιαγραφούν την ελληνική πραγματικότητα αναφορικά με το εν λόγω θέμα.

Στην εργασία με θέμα «Η γλώσσα στο Νηπιαγωγείο σε συνθήκες τηλεκπαίδευσης: Μια διδακτική πρόταση», οι *Καραπά Βασιλική* και *Καρατέγου Αικατερίνη* συζητούν μια διδακτική πρόταση για την προσέγγιση της διδασκαλίας της γλώσσας στο Νηπιαγωγείο. Συγκεκριμένα, περιγράφουν δραστηριότητες που εφαρμόστηκαν σε συνθήκες σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, όπως παρουσιάσεις, βίντεο, εποπτικό υλικό, διαδραστικά παιχνίδια, διαδραστικά φύλλα εργασίας και ψηφιακή αφήγηση.

Οι *Ελένη Χατζημαυρουδή* και *Εύη Τραμαντζά* συζητούν το πλαίσιο για τη δημιουργία ενός αυθεντικού περιβάλλοντος μάθησης στο μάθημα των Νέων Ελληνικών. Μέσα από την εργασία τους «Κύκλος διαδικτυακών συναντήσεων με συγγραφείς και δημοσιογράφους στο Κολλέγιο Ανατόλια-Ένα αυθεντικό περιβάλλον μάθησης» περιγράφουν μια δράση για τη φιλοξενία συγγραφέων και δημοσιογράφων σε διαδικτυακές συναντήσεις με μαθητές Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για την ευαισθητοποίηση σε θέματα σχετικά με τη λογοτεχνία, καθώς και τη διεργασία παραγωγής ποικίλων ειδών κειμένου.

Η *Χρυσάνθη Μάρκου* στην εργασία της «Διαπολιτισμικές αλληλεπιδράσεις και εκμάθηση δεύτερης/ ξένης γλώσσας: Σχεδιάζοντας ψηφιακά περιβάλλοντα μάθησης» εξετάζει, με τη μέθοδο της μετανάλυσης, τις βασικές συνιστώσες δημιουργίας ενός ψηφιακού περιβάλλοντος μάθησης και παρουσιάζει Web 2.0. συνεργατικά εργαλεία για σύγχρονη και ασύγχρονη εξ αποστάσεως επικοινωνία, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη δεξιοτήτων και στρατηγικών διαπολιτισμικής επικοινωνίας αλλά και για την καλλιέργεια των γλωσσικών δεξιοτήτων στην ελληνική ως δεύτερη/ ξένη γλώσσα.

Οι *Ιφιγένεια Κωφού* και *Εμμανουήλ Τζώρτζης* στην εργασία με τίτλο «Η ολοκληρωμένη εκμάθηση περιεχομένου και γλώσσας (CLIL) ένα βήμα μπροστά: Διδασκαλία και αξιολόγηση της Ιστορίας στην αγγλική γλώσσα» συζητούν την εφαρμογή της μεθόδου Ολοκληρωμένης Εκμάθησης Περιεχομένου και Γλώσσας. Εφαρμόζουν έναν αριθμό ψηφιακών εργαλείων σε μαθητές/ τριες Λυκείου και διαπιστώνουν τις ευκαιρίες που δημιουργούνται για επικοινωνία, συνεργασία και αναστοχασμό μεταξύ των μαθητών/τριών.

Η εργασία των *Κωνσταντίνας Μυλωνά* και *Μαριάνθης Καρατσιώρη* «Η η-τάξη (e-class) του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου ως ψηφιακός βοηθός στη διδασκαλία της γλώσσας σε ένα μικτό μοντέλο μάθησης» εστιάζει στις δυνατότητές της ηλεκτρονικής τάξης (η-τάξη) για τη βελτίωση των πρακτικών των εκπαιδευτικών και της μαθησιακή εμπειρία

σε συνδυασμό με μια μέθοδο μεικτής μάθησης. Εξετάζονται οι απόψεις των εκπαιδευτικών, οι δεξιότητές τους και τα εμπόδια που συναντούν κατά την υποστήριξη της διδασκαλίας τους με ψηφιακά μέσα.

Στη μελέτη «Νέα κανονικότητα: διδάσκοντας τη Νέα Ελληνική ως ξένη, κατά τη διάρκεια της πανδημίας», οι *Vojkan Stojičić* και *Anka Radenović* εξετάζουν τη στάση των διδασκόντων στα πανεπιστημιακά Τμήματα Νεοελληνικών Σπουδών, σχετικά με την εξ αποστάσεως διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως ξένης. Αναδεικνύονται οι πρακτικές, τα εργαλεία, η τεχνογνωσία αλλά και οι δυσκολίες που αντιμετωπίστηκαν κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού λόγω της πανδημίας.

Στη μελέτη «Σύγχρονες επικοινωνιακές τεχνικές του εκπαιδευτικού ηγέτη στην εξ αποστάσεως διδασκαλία της ελληνικής, απόρροια της αριστοτελικής ρητορικής», ο *Γιώργος Τζήμας* υποστηρίζει πως τα αυθεντικά αλληλεπιδραστικά περιβάλλοντα τηλεμάθησης που παρέχουν ίσες ευκαιρίες στους εκπαιδευόμενους, συμβάλλουν δραστικά στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης. Ωστόσο, χωρίς την εργαλειακή δύναμη του ρητορικού λόγου καθίστανται μη ελκυστικά.

Ο *Κωνσταντίνος Τρικάλης* στην εργασία του «Ρουμπρικές αξιολόγησης και άμεση ανατροφοδότηση» καταδεικνύει τη χρησιμότητα δημιουργίας και αξιοποίησης τράπεζας θεμάτων, με ρουμπρικές αξιολόγησης για όλα τα γλωσσικά μαθήματα. Παρουσιάζονται οι απόψεις εκπαιδευτικών και μαθητών για τις ρουμπρικές αξιολόγησης μέσα από την κατασκευή και αξιοποίηση ψηφιακού υλικού και ηλεκτρονικής πλατφόρμας, με απώτερο στόχο τη βελτίωση της παρεχόμενης ποιότητας της διδασκαλίας.

Στην εργασία «Επαναπροσδιορίζοντας την αξιολόγηση στην τάξη του γλωσσικού μαθήματος: Το ημερολόγιο και οι κλίμακες διαβαθμισμένων κριτηρίων ως πρακτικές εναλλακτικής αξιολόγησης» οι *Ελένη Γρίβα* και *Ιφιγένεια Κωφού* παρουσιάζουν το ημερολόγιο τόσο του μαθητή, όσο και του εκπαιδευτικού ως ένα μέσο καταγραφής, ανοικτού διαλόγου, καθώς και αναστοχασμού και αποτίμησης της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας. Παρουσιάζονται, επίσης, λίστες ελέγχου και κλίμακες διαβαθμισμένων κριτηρίων σε ψηφιακά περιβάλλοντα.

Ο Εκπαιδευτικός στο Σύγχρονο Μαθησιακό Περιβάλλον

Στην τελευταία θεματική περιοχή του **Τόμου Α'** «**Ο Εκπαιδευτικός στο Σύγχρονο Μαθησιακό Περιβάλλον**» εμπεριέχονται εργασίες, οι οποίες

τονίζουν την ανάγκη επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών για να ανταποκριθούν επαρκώς στο σύγχρονο περιβάλλον, παρουσιάζουν μελέτες όπου καταγράφονται οι απόψεις των εκπαιδευτικών για τη σημασία της επιμόρφωσης καθώς και για τις κοινότητες μάθησης, επισημαίνουν την ανάγκη ενημέρωσης των εκπαιδευτικών ως προς τη σπουδαιότητα της ανάπτυξης των θετικών συναισθημάτων των μαθητών/τριών και παρουσιάζουν εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς κατά τη διάρκεια ενός εξ αποστάσεως επιμορφωτικού προγράμματος.

Στην έρευνα με τίτλο «Η Εξ Αποστάσεως Επιμόρφωση σε Δίγλωσσα Εκπαιδευτικά Περιβάλλοντα: Παραγωγή Σύγχρονου Γλωσσικού Υλικού Από Εκπαιδευτικούς της Ελληνικής Γλώσσας» ο *Σπυρίδων Μπούρας* παρουσιάζει το γλωσσικό υλικό που κατασκεύασαν εκπαιδευτικοί που διδάσκουν την ελληνική γλώσσα σε δίγλωσσα/ διαπολιτισμικά περιβάλλοντα, κατά τη διάρκεια ενός εξ αποστάσεως επιμορφωτικού προγράμματος.

Σκοπός της μελέτης της *Αθηνάς Γελαδάρη* με τίτλο «Ανάπτυξη μιας κλίμακας αξιολόγησης των πεποιθήσεων των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη συμμετοχή τους σε Ηλεκτρονικές Κοινότητες Μάθησης» είναι η κατασκευή, η παρουσίαση και η αξιολόγηση των ψυχομετρικών χαρακτηριστικών μιας κλίμακας που στόχο έχει την εκτίμηση των πεποιθήσεων των εκπαιδευτικών-μελών Ηλεκτρονικών Κοινοτήτων Μάθησης (ΗΚΜ).

Η *Αικατερίνη Μπαλάση* στην έρευνά της με τίτλο «Απόψεις διευθυντών και εκπαιδευτικών για τα δημοτικά σχολεία ως επαγγελματικές κοινότητες μάθησης: Μία ποιοτική έρευνα» στοχεύει στη διερεύνηση των δημοτικών σχολείων ως επαγγελματικών κοινοτήτων μάθησης (ΕΚΜ) μέσω της ανάλυσης του λόγου εκπαιδευτικών και διευθυντών που συμμετείχαν στην έρευνα.

Στην εργασία της με τίτλο «Η σπουδαιότητα των επιμορφώσεων στο εκπαιδευτικό έργο τη σύγχρονη εποχή - Διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών για την επιμόρφωση και τη γλωσσική διδασκαλία» η *Μαργαρίτα Κατρακούλη* στοχεύει να αναδείξει τη σπουδαιότητα της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Γίνεται αναφορά στον σκοπό και τους στόχους της επιμόρφωσης, το θεσμικό πλαίσιο, τις μεθόδους και το περιεχόμενο των επιμορφωτικών προγραμμάτων.

Στην εργασία του με τον τίτλο «Τράπεζα σεναρίων Επαγγελματικής Κοινότητας Μάθησης για νεοεισερχόμενους εκπαιδευτικούς» ο *Κωνσταντίνος Τρικάλης* προτείνει τη δημιουργία μιας Τράπεζας θεμάτων-σεναρίων βέλτιστης πρακτικής, η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί από όλους τους εκπαιδευτικούς και να αποτελέσει έναν σημαντικό πόρο για τον νέο δάσκαλο.

Η εργασία του *Ιωάννη Θεοδώρου* «Η αυτοαξιολόγηση ως εναλλακτική μορφή αξιολόγησης του σχολείου: Τρεις προϋποθέσεις για την επίτευξή της στο πλαίσιο της Σχολικής Βελτίωσης» διερευνά τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από την αξιοποίηση της διαδικασίας της αυτοαξιολόγησης του σχολείου υπό το πρίσμα της Σχολικής Βελτίωσης. Επίσης, περιγράφονται συνοπτικά οι τρεις κύριες προϋποθέσεις για την αυτοαξιολόγηση του σχολείου, υπό το πρίσμα της Σχολικής Βελτίωσης.

Στην εργασία τους με τίτλο «Το επιμορφωτικό πρόγραμμα ‘Αγγλικά στο Νηπιαγωγείο: Προς μια Πολυγλωσσική Εκπαίδευση’: Σχεδιασμός και υλοποίηση» οι *Αναστασία Γκαϊνταρτζή*, *Αχιλλέας Κωστούλας* και *Μάγδα Βίτσου* περιγράφουν το συγκεκριμένο πρόγραμμα το οποίο αποτελεί μια επιμορφωτική δράση που απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς ξένων γλωσσών αλλά και σε εκπαιδευτικούς προσχολικής αγωγής για την πρόωμη επαφή των μικρών παιδιών με μια ξένη γλώσσα.

Η *Αγγελική Ψάλτου-Joyce* στην εργασία της με τίτλο «Ο ρόλος των συναισθημάτων στην εκμάθηση ξένων γλωσσών» επιχειρεί μία σύντομη ανασκόπηση των συναισθημάτων που δημιουργούνται κατά τη διαδικασία εκμάθησης μιας γλώσσας και του κατά πόσο αυτά επηρεάζουν την τελική επίδοση των μαθητών. Τονίζει την ανάγκη ενημέρωσης των εκπαιδευτικών ως προς την σπουδαιότητα των συναισθημάτων, ώστε να αντιμετωπίζουν όχι μόνο τα αρνητικά συναισθήματα των μαθητών τους αλλά και να διευκολύνουν τη διατήρηση των κινήτρων τους για μάθηση μέσα από θετικά συναισθήματα.

Ελένη Γρίβα

Καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας

Διευθύντρια Ινστιτούτου Ελληνικής Γλώσσας

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας